

ב

מענות על שאלות המניחים להליקוט שי"ל לש"פ לך תש"מ
(משיחות כ' מנ"א ומוצש"ק ראה תשל"ח ושמחת בית השואבה תשכ"ד)
נדפס לאח"ז בלקו"ש חט"ו עמ' 100 ואילך

ב"ה. לפי ההערה שהוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א בגאלי (א) - אינו מוסבר כ"כ מה זה נובע להחירוף שבהשיחה, משא"כ לעיל (סוף גאלי ג) מקשים בפססות על ה"י התו"ס, ובפרט בסוף סעיף ד' (גאלי ד') "דבערי הגבעונים בכלל לא ה"י קנין דכיבוש מלחמה". ואולי להוסיף ~~הפססות~~ בסוף הערה הנ"ל כדלקמן:

(א) אבל אין לתרץ כן לכאורה לפי ביאור התו"ס (כנ"ל סוס"ב. ס"ד), כי מתחילה כרתו אתם ברית "להיותם שוים להם ובעלי ברית" כו" (רמב"ן סופסים כ, יא) ורק אח"כ כשנודע מהערמתם עשאו לחוטבי עצים ושואבי מים-כבשום לעבדים- (וראה רמב"ם הל' מלכים פ"ו ה"ה. ובארוכה בלח"מ שם. ועוד). וא"כ קנו ארצם בחזקה (מדעת הנותן) שה"י לפנ"ז (תיכף כשהשלימו אתם).

משא"כ להמבואר בפנים דחלות הקדושה הוא רק כאשר הוא ע"פ ציווי ה', ובכניסה ראשונה ה"י רק ע"י כבוש, הרי מובן דאף אם מקודם ה"י חזקה מדעת הנותן אי"ז נובע ~~לפנ"ז~~ להקדושה כ"א כשנשתעבדו נעשית חלות קדושה על ארצם כי נקנית ע"י כבוש.

ב. אפשר להוסיף שוה"ג פפספ' לסוף הערה הנ"ל: נקנית ארצם כו' (*).

(*) להעיר ~~מב"ב~~ ירושלמי שביעית (פ"ו ה"א) "מעלי מסין..כמי שנחכשו", ובמפרשים שם. וראה אנציקלופדי' תלמודית שם (ע' רב), וש"נ.

ג. אם אפשר להוסיף הערה בגאלי ז' במקום הערה 51 ע"פ מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א:

51) ומש"כ הרמב"ם (הל' תרומות פ"א ה"ב) "ומפני זה חלק יהושע ובית דינו כל א"י לשבטים אע"פ שלא נכבשה כדי שלא יהי' כיבוש יחיד כשיעלה כל שבט ושבט ויכבוש חלקו" - היינו להיות "נקרא א"י כדי שינהגו בו כל המצות" (לסוף הרמב"ם שם), שחייב המצות נעשה בכל מקום לאחר שנכבש המקום בכ"ב בוש רבים וחלקו (דאלת"ה לא נתחייבו בכהנ"ל עד לאחר שנכבשה בסוף ימי דוד), אבל ענין הקדושה נעשה תיכף בכיבוש יריחו.

[מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א לברר באנציקלופדיא תלמודית - שם לא מצאנו שקו"ס בזה אם נתחייבו בכל מקום תיכף לאחר כיבוש וחילוק המקום, או רק לאחר כיבוש כל הארץ. והלשון בכ"מ הוא שנתחייבו לאחר י"ד שנה של כיבוש וחילוק (או ירושה וישיבה). בירושלמי שביעית רפ"ו אבות-כס לא נתחייבו אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע

ב"ה. לפי ההערה שהוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א בגאלי ו' – אינו מוסבר כ"כ מה זה נוגע להתירוץ **שזוהי מסקנא** שבהשיחה, דלעיל (סוף גאלי ג) מקשים בפשטות על תי' התוי"ט, ובפרט בסוף סעיף ד' (גאלי ד) "דבערי הגבעונים בכלל לא הי' קנין דכיבוש מלחמה". ואולי להוסיף בסוף הערה הנ"ל כדלקמן:

(א) אבל אין לתרץ כן לכאורה לפי ביאור התוי"ט כו' (כנ"ל סוס"ב. ס"ד), כי מתחילה כרתו אתם ברית "להיותם שוים להם ובעלי ברית כו' **ופשיטא שלא לקנות ארצם**" (רמב"ן שופטים כ, יא) ורק **אח"כ** כשנודע מהערמתם עשאו לחוטבי עצים ושואבי מים – כבשום לעבדים – (וראה רמב"ם הל' מלכים פ"ו ה"ה. ובארוכה בלח"מ שם. ועוד). וא"כ קנו ארצם בחזקה (מדעת הנותן) שהי' לפנ"ז (תיכף כשהשלימו אתם).

[הקיף המילים "אבל אין לתרץ כן" עד "להיותם שוים להם ובעלי ברית", עשה חץ וכתב:]

ה"ז קושיא על התוי"ט ומאי קמ"ל

[הקיף המילים "שהי' לפנ"ז" וכתב:]

!?

משא"כ להמבואר בפנים דחלות הקדושה הוא רק כאשר הוא ע"פ ציווי ה', ובכניסה ראשונה הי' רק ע"י כבוש, הרי מובן דאף אם מקודם הי' חזקה מדעת הנותן אי"ז נוגע להקדושה כ"א כשנשתעבדו נעשית חלות קדושה על ארצם כי נקנית ע"י כבוש.

[הקיף המילה "מקודם" וכתב:]

?

ב. אם אפשר להוסיף שוה"ג לסוף הערה הנ"ל: נקנית ארצם כו' (*).

(*) להעיר ~~מסוגיית המירושלמי~~ שביעית (פ"ו ה"א) "מעלי מסין . . כמי שנתכבשו", ובמפרשים שם. וראה אנציקלופדי' תלמודית שם (ע' רב), וש"נ.

ג. אם אפשר להוסיף הערה בגאלי ז' במקום הערה 51 ע"פ מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(51) ומש"כ הרמב"ם (הל' תרומות פ"א ה"ב) "ומפני זה חלק יהושע ובית דינו כל א"י לשבטים אע"פ שלא נכבשה כדי שלא יהי' כיבוש יחיד כשיעלה כל שבט ושבט ויכבוש חלקו" – היינו להיות "נקרא א"י כדי שינהגו בו כל המצות" (לשון הרמב"ם שם), שחייב המצות נעשה בכל מקום לאחר שנכבש המקום ~~בכיבוש דברים~~ וחלקו (דאלת"ה לא נתחייבו בכהנ"ל עד לאחר שנכבשה בסוף ימי דוד ובכו"כ מקומות מפורש דלאחר יד דכבשו וחלקו נתחייבו), אבל ענין הקדושה נעשה תיכף בכיבוש יריחו.

[והמשיך המשך ההערה:]

[מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א לברר באנציקלופדיא תלמודית – שם לא מצאנו שקו"ט בזה אם נתחייבו בכל מקום תיכף לאחר כיבוש וחילוק המקום, או רק לאחר כיבוש כל הארץ. והלשון בכ"מ הוא שנתחייבו לאחר י"ד שנה של כיבוש וחילוק (או ירושה וישיבה).]

ובאחרונים בלירושלמי שביעית רפ"ו : אבותיכם לא נתחייבו אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע

שכבשו ושבע שחילקו אבל אתם כיון שנכנסתם נתחייבו. אבותיכם לא נתחייבו עד שעה שקנו כולה אבל אתם ראשון ראשון קונה ומתחייב [ירושלמי הנ"ל הובא בצפ"נ עה"ת (הנ"ל בתחילת השיחה): ונ"מ דעיינ בירושלמי פ"ו דשביעית ופ"א דקדושין וברמב"ם פ"א מהל' תרומות דכיבוש א"י דוקא אם נכבשה הכל וחלקו או נתקדש ובלא זה לא, וכבוש שני גם מקצת ע"ש. וכ"כ בצפ"נ לרמב"ם שם פ"א ה"ה: וכ"כ דמבואר בירושלמי שביעית פ"ו דבבית ראשון כל זמן שלא נכבשה כל הארץ לא נתקדשה]. [ובנוגע להשאלה שכל הארץ לא נכבשה עד סוף ימי דוד, מתרצים (באחרונים לירושלמי שם) ע"פ דברי הרמב"ם הנ"ל דכיון שיהושע ובית דינו חלקו כל א"י לשבטים נק' כבר „שקנו כולה" (בסוף י"ד שנה). וכן משמע ב'וראה צפ"נ לרמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ב (מצו"ב צילום), בסופו (ג, ד). ואכ"מ. ובתחילת הביאור (ג, א) כתב: ואף דעדיין לא נתקדשה מ"מ הא מבואר בירושלמי חלה פ"ב ה"א דלאחר כבוש זכו למפרע. . ולכך הוי כמו שכבשו יהושע כו'].

ולכאורה י"ל שתלוי בחילוק הטעמים לזה שלא נתחייבו בתרו"מ עד לאחר ירושה וישיבה: להטעם כיון "דכתיב דגנך תבואת זרעך המיוחדת לך" "עד שיבא כ"א את שלו" (רש"י כתובות כה, סע"א ד"ה ולא. נדה מז, א, ד"ה ולא) נתחייבו בכל מקום אחר כיבוש וחילוק המקום (ונעשה "זרעך המיוחדת לך"). להטעם "לפי שסדר המעשרות תלוי במנין שנות השמיטה ושמיטות לא מנו אלא משכבשו וחלקו" (טעם ב' ברש"י כתובות שם) וכן להטעם "דכתיב עשר תעשר וכתוב בתרי' במקום אשר יבחר עד שנבחרה שילה לא נתחייבו והיינו לאחר כיבוש וחילוק" (רש"י ב"מ פט, א ד"ה נתחייבו) מובן שרק לאחר י"ד שנה נתחייבו בכל המקומות ולא לפנ"ז.

אולם ברמב"ם לא הובא בכלל שנתחייבו רק אחרי י"ד שנה דכיבוש וחילוק, ורק כתב (כנ"ל – בהל' תרומות שם) "ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכבשן מלך ישראל כו' כיבוש רבים אבל יחיד כו' או שבט שהלכו וכבשו כו' אינו נקרא א"י כדי שינהגו בו כל המצות". וא"כ י"ל שלדעת הרמב"ם נתחייבו בכל מקום לאחר שנכבש וחילקו המקום].